

Asia: VN/22817/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi energiatehokkuuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi energiatehokkuuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (VN/22817/2024)

Sähkö- ja teleurakoitsijat STUL ry kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto. STUL on sähköurakointialalla toimivien yritysten yhteinen edunvalvonta- ja vaikuttamisjärjestö, jonka tärkeimpänä tehtävänä on edustaa sähköalan toimijoita elinkeinopoliittisissa ja teknisissä asioissa.

Yleiset huomiot

Esitetyssä luonnoksessa hallituksen esitykseksi energiatehokkuuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta laitetaan osittain täytäntöön uudelleenlaadittu EU:n energiatehokkuusdirektiivi, jonka kansallisen toimeenpanon määräaika on 11.10.2025. EU:n tavoitteena on vähentää EU:n jäsenmaiden kasvihuonekaasupäästöjä 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Direktiivin uudelleenlaatimisen taustalla olivat pääasiassa tarve tiukentaa unionin energiankulutuksen vähentämisen tavoitetta vuodelle 2030, tarve tiukentaa jäsenvaltioiden kauden 2021–2030 energiansäästövelvoitteita sekä lisätä energiatehokkuutta edistäviä velvoitteita.

Uudelleenlaadittu energiatehokkuusdirektiivi sisältää hallituksen esityksen mukaan satoja yksittäisiä velvoitteita ja vaatimuksia, joista osa on aiemmista energiatehokkuusdirektiiveistä joko sellaisenaan

tai muutettuna siirrettyjä ja osa on uusia. Direktiivi lisää merkittävästi energiatehokkuuteen liittyvän seuranta- ja valvontaa ja raportointia.

Energiatehokkuus ensin -periaate

Uudelleenlaaditussa energiatehokkuusdirektiivissä säädetään energiatehokkuus ensin -periaatteesta, jonka mukaisesti suunnittelussa, politiikassa ja merkittävässä investointipäätöksissä on arvioitava energiatehokkuusratkaisuja. Toimivaltaisten viranomaisten on seurattava energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamista. STUL kannattaa hallituksen esitystä, jonka mukaan viranomaisilla on velvollisuus ottaa huomioon energiatehokkuus ensin -periaate esimerkiksi kansallisessa rakennusten perusparannussuunnitelmassa.

Direktiivin tarkoittamia aloja, joilla on vaikutusta energiankulutukseen ja energiatehokkuuteen ovat esimerkiksi rakennus-, liikenne-, vesihuolto-, tieto- ja viestintätekniikka-, maatalous- ja rahoitusala. Sähköala on energiatehokkuuden kehittämisessä merkittävässä roolissa osana rakennusala.

Työ- ja elinkeinoministeriön johtaman poikkihallinnollisen työryhmän loppuraportin mukaan energiatehokkuusdirektiivin kansallinen toimeenpano voidaan toteuttaa hyödyntämällä laajalti jo nykyisin käytössä olevia politiikkatoimia, kuten energianeuvontaa ja vapaaehtoisia energiatehokkuussopimuksia, yhdistettynä lainsäädäntömuutoksiin. STUL tukee työryhmän loppuraportin arviota. Vapaaehtoiset energiatehokkuussopimukset ovat olleet merkittävässä roolissa Suomen energiatehokkuuden vahvistamiseen liittyvien tavoitteiden saavuttamisessa.

Kun neuvonnalla ja vapaaehtoisilla toimilla täytetään direktiivin velvoitteet, tulee valtion taata näiden organisointiin, hallintaan ja ohjeistamiseen riittävä rahoitus.

Asiantuntemusta energiatehokkuuden kehittämiseksi

Energiatehokkuusdirektiivi velvoittaa jäsenvaltioita antamaan julkisille toimijoille, pk-yrityksille ja kuluttajille tarvittavaa tukea myös alueellisella ja paikallisella tasolla energiatehokkuusvaatimusten käyttöönotossa julkisissa hankinnoissa sekä ympäristöä säästävien julkisten hankintojen käytössä. Jäsenvaltioiden on laadittava toimijoille selkeät ohjeet ja menetelmät elinkaarikustannusten sekä ympäristövaikutusten ja -kustannusten arvioimiseksi muun muassa perustamalla osaamista tukevia keskuksia.

Hallituksen esityksen mukaan energiatehokkuusdirektiiviin liittyvät pääosin ohjeistukseen, neuvontaan, valvontaan ja raportointiin liittyvät viranomaistehtävät osoitettaisiin Energiavirastolle, joka on myös vuosittain tilannut asiaan liittyvää työtä Motivalta sekä alueellisilta energianeuvojilta. Energiavirasto ja Motiva ovat toivoaksemme jatkossakin keskeisiä toimijoita direktiivin toimeenpanossa. Energiavirastolle ja Motivalle on taattava riittävä rahoitus, jotta ne pystyvät hoitamaan nämä velvoitteet.

STUL ehdottaa energiatehokkuutta edistävien alojen toimialajärjestöjä energiatehokkuusdirektiiviin liittyvän neuvonnan tietoa tuottaviksi ja jakaviksi yhteistyökumppaneiksi. Asiantuntevat ja yleishyödylliset toimialajärjestöt voivat osaltaan olla kehittämässä energiatehokkuutta ja jakaa tietotaitoaan yhteiskunnan eri osapuolille.

Ilmastotavoitteen saavuttaminen edellyttää yhteiskunnan sähköistymistä

STUL huomauttaa, että EU:n ilmastotavoitteen saavuttaminen edellyttää käytännössä suomalaisen teollisuuden sähköistymistä sekä vetytalouteen siirtymistä aloilla, joilla sähköistäminen ei ole mahdollista. Talotekniikkaliitto yhtyy Teknologiateollisuus ry:n lausunnon linjaukseen, jonka mukaan EU:n jäsenmaiden energiankäytön rajoittaminen ei saa estää ripeää siirtymää hiilineutraaliin talouteen, joka perustuu yhteiskunnan sähköistymiseen.

Katsomme, että energiankulutuksen tavoitteessa on otettava huomioon teollisuuden sähköistymisen ja puhtaan vedyn tuotannon vaatima lisääntyvä sähkön tarve. Fingridin sähköjärjestelmävision mukaan sähkön kulutus Suomessa kasvaa noin seitsemän prosenttia vuodessa aina vuoteen 2035 asti, jonka jälkeen kulutus kiihtyy 11 prosentin vuosittaiseen kasvuun vuoteen 2050 asti.

Tiainen Esa
Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry